

František Ábel: kázeň na text Ž 19, 8 – 15

Služby Božie / Pamiatka reformácie (31. 10. 2014, Malý kostol)

Ž 19, 8 – 15

⁸ Zákon Hospodinov je dokonalý, občerstvuje dušu, svedectvo Hospodinovo je hodnoverné, múdrym robí prostého. ⁹ Hospodinove nariadenia sú pravdou, potešujú srdce, Hospodinov príkaz je jasný, osvecuje oči. ¹⁰ Hospodinova bázeň je čistá, zostáva naveky; Hospodinove práva sú pravdou, napospol sú spravodlivé; ¹¹ vzácnejšie sú ako zlato, ako mnoho rýdzeho zlata; sú sladšie ako med, ako med z plástov. ¹² Aj sluha Tvoj sa dáva nimi napomínať; kto ich zachováva, má hojnú odmenu. ¹³ Kto si uvedomí poblúdenia? Z nevedomých vín ma ospravedlň! ¹⁴ Aj od spupných ochráň svojho sluhu, aby nevládli nado mnou; tak budem bezúhonný a čistý od mnohých previnení. ¹⁵ Nech sú Ti po vôli reči mojich úst a rozjímania môjho srdca pred Tebou, ó Hospodine, moja skala a môj Vykupiteľ!

Bratia a sestry.

Život veriaceho človeka je neustálou konfrontáciou jeho viery s každodennými problémami, zložitými životnými skúškami a výzvami, ktorým musí čeliť, pričom to všetko má preukázať relevantnosť a tým i samotné základy, na ktorých je viera postavená. Ak stojí na pevných základoch, dokáže človeka v týchto zložitých a spletitých situáciách podržať, dovieť ho až do cieľa. Stáva sa z neho úplný, dokonalý človek. Nie bezchybný „svätec“, či zbožný moralista, ale človek, ktorý vie o čom je život a pozná aj to, čo znamená ľudské zlyhanie a bolesť. V tejto skúške však vďaka svojej viere vytrval a dospel tak k skutočnej ľudskosti, ktorej nič nechýba. Jeho život je pevne založený na Bohu, ktorému verí a pevne dôveruje.

Podobným poznaním v zápase o dokonalosť prešli mnohí Boží služobníci povolani do služby šíriť túto radostnú zvesť medzi národmi, a to zvesťou slova Božieho a príkladom života založeného na láske k Bohu a ľuďom, naplňajúc tak kráľovský zákon života. Aj reformácia cirkvi, ktorej pamiatku si dnes pripomíname, je vyjadrením takejto zložitej cesty zápasu o dokonalosť. Najväčší úspech a súčasne i význam reformácie tkvie práve v tom, že jasne preukázala, že kresťanská cirkev musí mať pevný a jediný základ pre správne poznanie Božej vôle, ktorým je Písmo sväté, jediná norma všetkého, čo sa v cirkvi vyučuje a vyznáva. V ňom Boh zjavuje svoju

vôľu a tým aj cestu, ktorá vedie k zmysluplnému životu a napokon aj k spásu. *Sola scriptura* – iba Písmo musí preto ostať nadradené nad každú tradíciu, každé učenie a jeho interpretáciu. Tie s ním musia byť v súlade, nie mu protirečiť.

Aj prečítané slová kázňového textu nám ukazujú na tento jediný pevný základ. Slová tohto žalmu sú súčasťou zbierky takzvaných kráľovských žalmov, v ktorých sa žalmista – kráľ utieka k Bohu v mene svojom, ako aj v mene celého ľudu. Vyzdvihuje a chváli Božiu stvoriteľskú moc, chváli Boha ako neobmedzeného Pána a vládcu celého vesmíru, ale zároveň sa k nemu utieka ako k milostivému Hospodinovi, ktorý ako jediný dokáže človeka zbaviť deštruktívnych dôsledkov hriechu a vytrhnúť ho z moci protivníkov. Tieto slová hlásajú jedinečnosť Božieho zákona, ktorý dostal Izrael po svojom odchode z Egypta, aby vstúpil do zaslúbenej zeme ako slobodný ľud Hospodinov, nie ako zotročený národ. Tento zákon, jedinečný Boží dar, preto nie je obyčajnou legislatívnou zbierkou noriem, príkazov a zákazov, ale je Božím slovom, ktoré buduje spoločenstvo medzi Bohom a človekom a ľuďmi navzájom.

Pre žalmistu je tak Boží zákon útechou a blahom, ktoré sú drahšie ako všetky poklady sveta. Poslušne prijíma varovanie Božieho slova. Môžeme tu vidieť náznak toho, čo raz postaví prorok pred oči svojho ľudu, ako perspektívu a nádej nového života, keď bude Hospodinov zákon vrytý priamo do srdca a nie len na kamenné

dosky. Žalmista túži byť skutočne novým stvorením, preto prosí Boha, aby mohol byť očistený od vín, a to nie len od tých zrejmých, ale i od tých, ktoré mu ostali skryté, od ktorých môže očistiť iba Hospodin. Žalmista sa spolieha výhradne na Božiu milosť. Jeho slová vyjadrujú veľmi blízky, priam až príbuzenský vzťah medzi človekom a Bohom. Žalmista chce patriť iba Bohu, celým svojim srdcom mu chce patriť a byť jeho služobníkom. Vie, že jedine Boh je skutočnou skalou a jediným vykupiteľom. Preto sa vkladá s dôverou do jeho rúk, lebo je presvedčený, že sám by bol stratený.

Práve na pozadí týchto slov vyniká význam a zmysel ďalšieho reformačného výroku – *sola gracia* – iba milosť Božia. Áno bratia a sestry, sme v plnom rozsahu závislí na Božej milosti. Všetko naše konanie a úsilie, čokoľvek dobré a prospešné robíme alebo sme urobili, to všetko sú dôsledky, konzekvencie toho, čo od Boha prijímame výhradne z jeho milosti. Robíme a urobili sme len to, čo sme mali. A práve tak máme robiť aj naďalej.

Spomínaná zbierka kráľovských žalmov bola už v dávnej minulosti dávaná do súvislosti s Pánom Ježišom Kristom, ako predznamenanie jeho utrpenia. V poslaní dávidovského kráľa v starozmluvnej bohoslužbe by sme teda do istej miery mohli vidieť predobraz pašiových udalostí z evanjelií. Dávidovský kráľ, ktorý je ich ústrednou postavou ukazuje výhľadovo k synovi Dávidovmu, Ježišovi Kristovi. Kráľ sa solidarizuje so svojim ľuďom a nesie

zástupne hriech ľudu tým, že o ňom vraví ako o svojom vlastnom. Vrchol týchto predstáv prináša Nová zmluva vo vykupiteľskej smrti Pána Ježiša Krista ako Božieho baránka, ktorý nesie hriech celého sveta (J 1, 29). Kráľ ako predobraz Krista vedie Boží zápas proti nepriateľom Boha, proti všetkým protibožským mocnostiam a silám. Vo všetkom sa spolieha na samého Boha, ktorý mu je pevnou skalou a vykupiteľom. Vydáva svedectvo o Božej záchrane každému, kto svoju nádej vkladá do Božích rúk. Pre každého z nich tak začína nový život.

Svedectvo nášho žalmu je teda zrozumiteľné. Boh je jediným, kto človeka skutočne robí človekom. Je jediným, kto ho môže vykúpiť z otroctva vlastného hriechu a vín. Je jediným, kto je pevným útočiskom v každej situácii a za každých okolností. On je predovšetkým milostivý Otec, ktorý sa k nám skláňa. Nie je teda žiadna náhoda, že aj sám Martin Luther našiel konečnú odpoveď na svoje úporné hľadanie milostivého Boha práve pri štúdiu spomenutých kráľovských žalmov. Práve tu pochopil, že Božia spravodlivosť, ktorá ako jediná môže zachrániť človeka, je ukrytá v evanjeliu Ježiša Krista. Pri objasňovaní zmyslu a významu Božej spravodlivosti sa napokon obrátil k textu Pavlovho listu Rimanom a poznal evanjelium ako spasiteľnú moc všetkým, ktorí ho s dôverou prijímajú: „*zjavuje sa v ňom iste Božia spravodlivosť z viery pre vieru, ako je napísané: Spravodlivý z viery, bude žiť.*“

V evanjeliu tak poznávame živého milostivého Boha, ktorý sa nám stal v Kristovi Otcom. Môžeme sa mu v dôvere odovzdať a On nás svojim Duchom dokáže pretvárať na nové stvorenie, ktoré ako dobrý strom bude prinášať aj hojnosť dobrého ovocia. Nie človek a jeho vlastná spravodlivosť, ale Boh so svojou milosťou. *Justificatio sola fide* – ospravedlnenie iba vierou znamená začiatok reformácie cirkvi.

Treba však zdôrazniť, že to je stále iba začiatok. Aj keď to znie paradoxne, tento proces zďaleka neskončil. Totiž nie všetko, čo reformácia priniesla do života cirkvi bolo a ostalo len dobré, a tak, ako to v živote ľudského spoločenstva často býva, s dobrým prichádza aj to zlé a ruka v ruke s tým aj veľa utrpenia a bolesti. Pôvodný úprimný zámer a túžba vytvoriť jednotu cirkvi práve dôrazom kladeným primárne na Písmo sväté a osobnú vieru v Božie vykupiteľské dielo v Ježišovi Kristovi, v ktorom sa nám ponúka Božia milosť a spása, boli postupne stále viac nahrádzané a zatláčané do úzadia dogmatizovaním a teoretizovaním viery, čoho výsledkom je narastajúce odcudzenie a stále väčšia rozdrobenosť Kristovej cirkvi. Reálny život veriaceho spoločenstva bol posudzovaný stále viac z hľadiska súhlasu a priznania sa k určitej konkrétnej forme cirkevného učenia, a stále menej podľa toho, do akej miery je život veriacich v súlade s napĺňaním Božej vôle, ktorú dokonale vyjadruje Kristovo dvojité prikázanie lásky a príklad jeho vlastného života.

V reformačnom úsilí cirkvi je preto potrebné stále a vytrvalo pokračovať. Aj náš vlastný zápas o dokonalosť musí viesť k Ježišovmu krížu, pod ktorým sa končí každé ľudské snaženie, každé spoliehanie sa na vlastné sily a schopnosti. Tu sa končí každý boj o seba presadzovanie na úkor ostatných, i na úkor samého Boha. Len tu môžeme poznať hranice našich vlastných možností. Len tu môžeme nazrieť do svojho najhlbšieho vnútra, vstúpiť do seba a nechať sa reformovať Božím Duchom. Len vtedy vedie cesta od Ježišovho kríža k prázdnemu hrobu, len vtedy dokážeme porozumieť vzájomnej závislosti a súvislosti toho, čo znamená kríž a čo prázdny hrob. Tu sa zároveň začína niečo nové, niečo, čo možno prijať iba vierou, v dôvere, že tu začína nový vek aj pre nás, nový život človeka, ktorý je Bohom akceptovaný a prijatý na milosť v diele Ježiša Krista. Preto musí proces reformácie pokračovať v každej dobe, v každej spoločnosti a v každom spoločenstve, ktoré sa hlásia ku kresťanskej tradícii a k odkazu reformácie.

Aj my bratia a sestry sa preto musíme pýtať, čo pre nás samých znamená zápas o dokonalosť, ako vlastne chápeme dokonalosť, na čom ju zakladáme, na čo sa ako kresťania vo svojich životoch skutočne spoliehame a čo je pre nás tým pevným základom a čo konečným cieľom nášho života. To všetko bolo a je súčasťou reformácie, no nielen reformácie cirkvi všeobecne, ale rovnako aj reformácie, respektíve každodennej obnovy nášho vlastného života.

Aj kresťan je totiž vystavený pokušeniu bojovať o dokonalosť, ktorá spočíva výhradne vo vlastných schopnostiach, šikovnosti, múdrosti, v túžbe po významnom spoločenskom postavení a uznaní. Rovnako tak je pokúšaný spoliehať sa na Božiu milosť a ospravedlnenie spôsobom, že svoj život prežije v úplnej pasivite viery, zahĺbený len do seba a do svojich radostí a starostí. Nebezpečenstvo je stále prítomné a prináša do života kresťana ustavičný zápas o živú vieru, ktorá ho jediná môže priviesť k skutočnej dokonalosti, pretože ho privádza k Bohu. Je to viera v Božiu zachraňujúcu milosť, viera a dôvera v Božie dielo spásy v Ježišovi Kristovi, ktorý je tými dverami vedúcimi do kráľovstva Božieho. Toto poznanie nás naplňa hlbokým pokojom, ale aj pokorou a odvahou dať všetky svoje sily Bohu a zápasit' spolu s ním o jednotu Božieho ľudu a cirkvi v tomto svete a mať tak účasť na naplnení Božích zaslúbení, tak ako nám ich predstavil Pán Ježiš Kristus v blahoslavenstvách, ktoré sme dnes počuli v spievanom evanjeliu. Chráňme si toto poznanie a verme v jeho zachraňujúcu moc. Aby sme mohli spolu so žalmistom vyznať aj my slová: *Nech sú Ti po vôli reči mojich úst a rozjímania môjho srdca pred Tebou, ó Hospodine, moja skala a môj Vykupiteľ!* Amen.